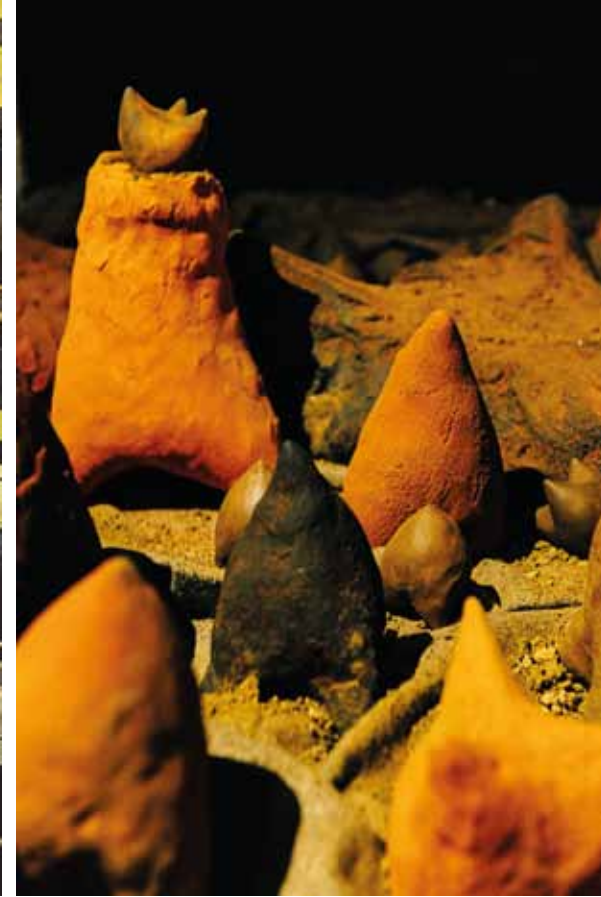

Anja Jerčič Jakob
Baročna (detajl), 2014

Milojka Drobne
Ne dotakniti se, 2009
žgana glina, različne dimenzije
postavitve v galeriji Odprti atelje v Mariboru
december 2009 (foto: Tomo Vrešak)

Anja Jerčič Jakob (1975, Slovenj Gradec) je diplomantka Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Na isti akademiji je končala magistrski študij grafike (2004) in slikarstva (2007). Leta 2011 je prejela Priznanje za pomembna umetniška dela na področju slikarstva, ki ga podeljuje Univerza v Ljubljani, leta 2012 pa docenturo za področje slikarstva. Svoja dela je predstavila na številnih razstavah doma in v tujini. Živi in ustvarja kot svobodna umetnica v Ljubljani.

Naslov:
Mag. Anja Jerčič Jakob, akad. slikarka
Ulica Vide Pregarčeve 27, 1000 Ljubljana
tel.: ++386 (0)31 596 120
e-pošta: anja.jercic@gmail.com
spletna stran: www.anjajercic.si

Milojka Drobne (1967, Celje) je leta 1998 končala študij likovne pedagogike na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Med leti 2004 in 2007 je ustvarjala in razstavljala v Moskvi, kjer je začela raziskovati haptično umetnost. To temo razvija še danes v interaktivnem projektu NE DOTAKNITI SE – delo v razvoju. Področja njenega ustvarjanja so: kiparstvo, prostorska instalacija, interaktivna akcija in fotografija. Svoja dela je predstavila na razstavah v Sloveniji in v Rusiji. Živi in ustvarja v Bistrici.

Naslov:
Milojka Drobne, Bistrica 19a, 3361 Lesično,
tel.: +386(0)3 580 88 82
e-pošta: milojka.drobne@gmail.com

ANJA JERČIČ JAKOB

MILOJKA DROBNE

Srečanja v panoptikumu čustev

Interakcije s prostorom, materijo, spomini in čustvi

Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec vabi vas in vaše prijatelje na odprtje razstave slik in malih glinenih kipcev – artefaktov, ki bo v četrtek, 13. marca 2014, ob 19. uri v Savinovem likovnem salonu Žalec.

Avtorici in njuna dela bo predstavila umetnostna zgodovinarica Milena Zlatar.

Dogodki ob razstavi:

USTVARJEN PO MERI, NDS (Ne dotakniti se)

Akcijo bo izvajala Milojka Drobne ob sredah, in sicer: 19. 3., 26. 3., 2. 4. in 9. 4. 2014 od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 17.00.

NDS akcija je srečanje, kjer bo v prisotnosti dotikalca, bodočega lastnika NDS znaka, umetnica ustvarila znak po meri njegove roke. Svoj interes za sodelovanje boste lahko posredovali že na otvoritvi.

Razstava bo na ogled do 13. aprila 2014.

Projekt je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije

Na naslovni strani:

Anja Jerčič Jakob, »Gozd 2«, 2007, jajčna tempera in olje na platnu, 140 x 200 cm.

Milojka Drobne, Ne dotakniti se, 2006, žgana glina, različne dimenzije (foto: Tomo Vrešak).

ZKŠT Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec
Aškerčeva 9a
www.zkst-zalec.si

Galerija je odprta od 9. do 17. ure v dnevih od ponedeljka do petka ter od 9. do 12. ure ob sobotah.

ANJA JERČIČ JAKOB • MILOJKA DROBNE Srečanja v panoptikumu čustev

Poština
plačana
pri pošti
3310 Žalec

TISKOVINA

SREČANJA V PANOPTIKUMU ČUSTEV

Interakcije s prostorom, materijo, spomini in čustvi

Spoznanja znanstvenikov, da proučevanje narave in vesolja ne pomeni le odkrivanja značilnosti objektivnih danosti, temveč srečanje samega sebe¹, so še toliko bolj značilna za ustvarjalne vzgibe in intuitivno odzivanje umetnikov. Antropologija ustvarjalnosti je povezana z idejo, ki jo je v filozofijo uvedel Platon in pomeni videnje. Umetnikovo videnje je vpogled v materijo, občutenje prostora, srečanje s seboj in interakcija z ljudmi in družbo. Psihofizične zmožnosti umetnika in čutno zaznavanje se prepletajo s čustvi, njihova refleksija so telesa slike ali kipi. Prav tako je za stvaritelja in za gledalca pomembna postavitev artefaktov v prostor in njihovo medsebojno učinkovanje. Znano je, da nas predmeti zaznamujejo bolj kot se tega zavedamo; tudi prostor z razporeditvijo predmetov v njem učinkuje kot koda, ki jo moramo razvozlati. Umetniški predmeti pa imajo še posebno moč: gre za vizualizacijo medčloveških odnosov, kot je svoje komunikacijske načine s podarjanjem artefaktov in pretakanje energije z dotiki izpostavila Milojka Drobne. Umetnik je demiurg in kiparstvo je dinamično dejanje. Materiali živijo svoje življenje in utripajo kot živo tkivo. Z dotikom se kipar poveže z materialom. Postaneta eno. Živita skupaj, dokler kip ne vzpostavi dialoga z drugimi akterji: gledalcem, mimoidočim ali soustvarjajočim. Vzpostavijo interakcijo. Povežejo nas tudi slike Anje Jerčič Jakob. Vendar na drugačen način. Potem ko slike skupaj s posebnimi artefakti iz »neslikarskih« materialov (kot so npr. polena) prostor razprejo, nas s senzibilnostjo in čutnostjo povedejo v stanje vmesja, da bi mogli uzreti kompleksnost razmerij in potrditi dejstvo, da je umetnost izkušnja. Gre za proces spoznavanja, ki so mu mnogo bolj blizu filozofske premise kot pa renesančni raziskovalni koncepti. Umetnica nas popelje v znano – neznan prostor, v neko začasno, spreminjajoče se stanje. Slikarstvo kot iluzija – podoba dreves v gozdu – se nam kaže le na prvi pogled, kajti takoj nato začutimo, da smo znotraj nedoločljivega prostora. Vstopamo v svet lastne podzavesti; v tej novi dimenziji življenja lahko gozd vidimo kot ga opisuje Victor Hugo, »da imajo drevesa čeljusti, žro noč in dan in ni jim mar, kaj žro ... drugi pesniki so bolj občutljivi za dvojno skrivnostnost gozda, ki povzroča tako tesnobo kot vedrino, tako zatrtost kot odprtost in kot vse mogočne manifestacije življenja«. ² Gozd je svetišče in hkrati vir preživetja. Je središče življenja in vstop v neznano, v sanjski (prividni) svet. Ljudi navdaja s strahospoštovanjem. Ob vsem tem pa je tudi najbolj običajen in uporaben: v njem najdemo zaloge vode in materialov, lesov in kamnov. Tam živo utripata flora in favna. V zavetju dreves se lahko ohladimo in zadihamo s polnimi pljuči. Je nekakšna maternica. Pogosto ga sanjamo in v podzavesti predelujemo lastna psihična stanja. V gozdu se vse obnavlja. Podrast je raznovrstna in drugačna od rasti na travnikih. Gozd in travnik pa se srečujeta na obrobjih, v tistih prostorih, kjer sence izrinjajo svetlobo in svetloba ubija sence. Anja Jerčič Jakob se posveča takšnim vzdušjem. Ob gozdu in drevesih odkrije trave in plevel, ki jih upodobi na svojstven način. V kolikor njen gozd likovno učinkuje kot kulisa ali zastor iz dreves, so trave upodobljene na nevtralni enobarvni površini ali na tanki kopreni – pajčevini, v katero so se ujele posamezne bilke. Te so žive ali posušene; so pravkar izruvane ali že v fazi prehajanja, sušenja in odmiranja. Slike gozda Anje Jerčič Jakob so prav tako posebne. Umetnica naslika drevesa v prvem planu, ne posluhuje se perspektive, zato imamo občutek, kot bi trčili v drevesa, potem ko se nam je zastor odprl in nam je dovoljeno vstopiti. V evropski likovni zakladnici poznamo takšne načine vse od srednjega veka dalje, ko se umetniki v magičnem zrenju intuitivno odzivajo, zlasti v odnosu do narave. Sodobna umetnost prav tako presega okvire zavestnega mišljenja. Podzavest ni le domena strokovnjakov psihoanalize, temveč tudi umetnosti in njene analize. Za primer navajam nemška slikarja Bernda Zimmmerja in Gerharda Richterja, pa nam bolj domačega Zorana Mušiča s serijo rastlinskih motivov in dreves, ki so interpretaciji narave pridali lastne psihoanalitične substance.

Zlasti Zimmer je posvetil magiji dreves in gozda obsežen opus. O takšni magiji bi lahko govorili tudi pri Anji Jerčič Jakob. Na prvi pogled so njena drevesa naturalistično izslikana, bilke in cvetovi trav pa kakor vzeti iz herbarija in hermetično zaprti; s predimenzioniranostjo jih privzdigne v novo magično realnost. Nemalokrat je površina poudarjena še z vrisanim ovalom. Medaljone bi mogli imeti za svetinje, ki želijo poudariti svetost naslikanega. Umetnica umesti trave na slike, katerih podlage so običajna platna ali pa leseni temeljniki – poševno odrezana debela, tako da dobijo obliko ovala. Nadrobno izdelane trave je slikarka prenesla na tako neobičajen (ne)slikarski material, kot so polena. Navadna drva, bi lahko rekli, tista »neugledna« snov, ki jo bodo ognjeni zublji spremenili v pepel. To v simboličnem smislu pomeni ničnost in minljivost vsega predmetnega sveta in nas samih, na kar namiguje umetnica, ko s slikarskimi sredstvi obdela polena.

Anja Jerčič Jakob

»Iz ciklusa Plevel«, 2010
serija slik na polena
tehnika jajčna tempera in olje na les
višina približno 30 cm

Milojka Drobne

Ne dotakniti se, 2008
žgana glina, različne dimenzije
postavitev v Anini galeriji v Rogaški Slatini
februar 2008, (foto: Tomo Vrešak)

Tudi v kiparstvu Milojke Drobne igrajo materiali že sami po sebi pomembno vlogo. Izražajo lastno obstajanje v pulzirajoči snovi in energiji. Z dotikanjem ustvarjalca in druge osebe, ki se je istega materiala – spremenjenega v kipec – lahko dotaknila, preskoči z osebe na osebo iskra posebne energije. Skozi magijo snovi in predmetov v smislu duhovne povezanosti s stvariteljem in drugimi, ki jim je predmet namenjen v začasno ali trajno posedovanje, se energija pretaka od avtorice (demiurginje) do vseh oseb, ki sodelujejo v tem verižnem procesu. Na enak način se simbolično prenašajo spomini, »položeni« v skrinjo: vanjo polagamo materialno in duhovno bogastvo in v njej prebivajo duhovi vseh prejšnjih lastnikov ... Realne skrinje Milojke Drobne so škatle in škatlice, predalniki in omarice vseh vrst, ki jih spremeni v tabernaklje. Ko posežemo vanje, da bi iz njihove notranjosti potegnili kipec, najprej otipamo pesek. »*Peščenih zrn je kot grehov, katerih se človek znebi, kot let življenja, za katera prosim.*«³ Naša roka zdri v notranjost med zrnca peska in otipa kipec, kar je posebna izkušnja. Nekateri so potem ko so si upali seči v neznano notranjost, presenečeni, drugim je dotik peska, ki spolzi skozi prste, najbolj vsakdanje dejanje, tretji pa si sploh ne želijo takšnega dotika ... Instalacija s spodbujanjem dotika je namenjena le senzibilnim osebam, ki začutijo umetničin nagovor in potrebo po dotiku. Milojka Drobne pravi, da predmet v roki začutimo kot nadaljevanje lastnega telesa. Srečanja s prenašanjem energij so akcije podarjanja NDS (Ne dotakniti se) znakov. NDS znaki nastajajo v dlani in so prilični njeni velikosti. Kiparka ne uporablja drugega orodja, saj želi občutiti material kar se da neposredno. Materia prima – kepa gline – dobiva novo obliko. S kazalcem jo umetnica počasi izvotli, stene te izvotljene forme postajajo vedno tanjše, in na koncu jih zapre s tremi izrastki, tremi nožicami. Nastane svojevrstni trinožnik, ki je sedež skladnosti, simbol impulzov in apolonske modrosti.⁴ Navsezadnje je »apolinistična« tudi umetničina gesta in misel: grški bog Apolon simbolizira poduhovljenje in je simbol človeškega vzpona. Milojka Drobne želi ljudi povezati, jih narediti dovzetne za lastna in tuja občutenja, v njih odkriti vse dobro. Umetnici sta prostor napolnili s pomenljivo simboliko. Poetika obeh se poveže v realnem in mentalnem smislu. Njune interakcije postanejo medij za raznovrstna srečevanja. Kljub temu pa ezoterika ne preglasi estetskih likovnih norm obeh umetnic. Mimesis naturalizma naslikanih dreves in haptičnost predmetov sta le navidezna, sta ustvarjalna matrica, pomagalo vživetja v magično zrenje, ki nam odpira poglede: resnične in slutene, ki vodijo do vedenja, zavedanja in čustvovanja. Dela obeh umetnic se prefinjeno prepletajo in nudijo vpogled v mojstrsko izdelane slike, »reliefe« in kipe. Avtorici sta jih s posluhom umestili v ta specifični galerijski prostor in tako pridali prostoru novo estetsko vrednost. V stari meščanski hiši se oglasijo spomini, slike so okna, začutimo vonj po gorečih polenih, slišimo prasketanje ... ko sežemo v skrinjo, nas dotik prebudi in zaobjame nas duh spominov. Čeprav odkrivamo vizualne fenomene po resničnih krajinskih izsekih (gozdov in posameznih dreves) in čeprav je glina – kot materia prima še živa predstava robustnih skodelic in drugega posodja iz okruškov našega zgodovinskega spomina, moramo ustvarjalne vzgibe in nagovore obeh umetnic iskati drugje. Na videz preprosta likovna sporočila zakodirata in jih skozi naturalizem slik in kipov ponudita v razumevanje. Bi to lahko bili estetika in hkrati poetika vživetja? Predvsem je to senzibilno in čutno zaznavanje pravih in mentalnih prostorov; njunih in naših.

Milena Zlatar

¹ Carl G. Jung, *Človek in njegovi simboli*, (V poglavju / M. L. von Franz: Znanost in nezavedno), Mladinska knjiga, Ljubljana 2003, str. 310

² (J. Chevalier – A. Gheerbrant, *Slovar simbolov*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1993, str. 161

³ *Prav tam*, str. 448

⁴ *Prav tam*, str. 637